

שאלות ותשובות - הלכה למעשה בהלכות פסח

מאת הרב דב טברדוביץ'

אפיית מצות

שאלה: בשולחן ערוך, אדמו"ר הזקן מביא 2 דעות ושניהם להלכה ולכאורה סותרות זה לזה, בצק המצות שהתחמם מעיסוק הידיים ונח ללא לישה לכמה רגעים, דעה אחת סוברת שמיד שנח מחמיץ, ודעה שניה סוברת מכיון שעוסקים בו אח"כ אינו מחמיץ, איך צריך לנהוג בפועל, מאחר ששתי הדעות הם להלכה?

תשובה: לכתחילה אין להשהות הבצק אפילו לא רגע אחד ללא עיסוק, ובדיעבד מותר עד מהלך מיל אם אח"כ עשו עיסוק גמור כגון רידוד המצה.

שאלה: מהי מצה כפולה?

תשובה: מצה כפולה כמשמעה שיש שני שכבות של בצק שנאפו ביחד.

בדיקת וביעור חמץ

שאלה: ספר שהשתמשתי בו תוך כדי אכילת חמץ ויש בו פירורים מה דינו?

תשובה: ספר שהשתמשו בו בזמן אכילת חמץ אין להניחו על שולחן שאוכלים עליו ואין להשתמש בו גם ללא שולחן בעת האוכל בפסח, אך מותר להשתמש בו שלא במקום שאוכלים.

שאלה: האם צריך בבדיקת חמץ לבדוק במקומות הגבוהים מהקרקע, ארונות וכדומה?

תשובה: במקומות שאין חשש שהכניסו שם חמץ גם לא באופן אקראי, אין צריך לבדוק.

שאלה: האם צריך לבדוק חמץ בבגדים?

תשובה: צריך לנער את הכיסים, וגם בודקים לאור יום (או אור חשמל), ויש מי שכתב שאם עבר כיבוס אין צריך לבדוק כיון שהפירורים כבר נתקלקלו.

שאלה: האם צריך לבדוק חמץ גם במקום שוודאי שלא נכנס לשם חמץ?

תשובה: מקום שוודאי לא נכנס שם חמץ, גם לא באופן אקראי, אין צריך לבדוק.

שאלה: האם צריך לנער את הספרים לפני פסח?

תשובה: אין חובה לנער את הספרים שלא ישתמש בהם בפסח, ואם רוצה להשתמש, יש להקפיד שלא יהיה בסמוך לאוכל או שולחן שאוכלים עליו, ברכונים וכיוצא בזה שמצוי בהם מאוד חמץ, רצוי להניחם עם החמץ שנמכר, ויש שנוהגים לנער בעיקר מחשש שמא יש שם פתיתים בגודל כזית.

שאלה: האם יש עדיפות לנקות את הבית ולא למכור לגוי?

תשובה: יש עדיפות להשאיר לפחות מקום אחד שלא למכור לגוי, כדי לקיים מצות בדיקת חמץ.

שאלה: פלאפון מקשים שיש חשש שנכנסו פירורי חמץ בין המקשים, איך ניתן להשתמש בו בפסח?

תשובה: מעיקר ההלכה, אפשר להשתמש בפלאפון מקשים שניקוהו, וליתר זהירות, שלא יהיה בסמיכות לאוכל ולא להשתמש בזמן הסעודה, ויש מהדרים להדביק עליו כיסוי נילון.

שאלה: האם חלה חובה על בחור לקיים בדיקת חמץ או שיוצא מאביו, ואם צריך לבדוק איפה בודק, ומה עושה כשנוסע לשליחות?

תשובה: רצוי שהבן ישמע הברכה מאביו ויבדוק מקום כל שהוא אבל מעיקר הדין אם אביו או אחר בדק את כל הבית, אין צריך שיבדוק בעצמו, אבל הרבי מדייק שמצוה שיעסוק בבדיקה.

שאלה: ממתי מתחילים להקפיד על חומרות, מכניסת החג או מזמן ביעור חמץ?

תשובה: החומרות של חשש חמץ משהו או מוצרים תעשייתם נהוג רק מכניסת החג, אבל קטניות אסור מזמן איסור חמץ באכילה.

שאלה: מהו הגדר של מאכל כלב?

תשובה: הגדר של פסול מאכילת כלב כיון שאם ראוי לכלב הרי הוא בשעת הדחק ראוי לאדם, משא"כ פסול מאכילת כלב אינו בגדר מאכל כלל.

שאלה: מתי אומרים את הנוסח של כל חמירא וחמיעא?

תשובה: אומרים כל חמירא בזמן בדיקת חמץ, ובשבת לפני 11:30 אומרים כל חמירא השני שבו מבטלים ומפקירים גם החמץ הידוע לנו.

שאלה: האם צריך לבדוק חמץ בחדר בפנימייה ובתא?

תשובה: לדעת אדמו"ר הצ"צ אם מוכרים את המקום אין צריך בדיקה, וע"כ יש למכור את החמץ בחדר עם החדר, והתאים, וגם הנהלת הישיבה תמכור את חלקה לנכרי.

שאלה: למה נוהגים לעטוף את העשרה פתיתים?

תשובה: עדיף לעטוף את העשרה פתיתים כדי שלא יתפוררו מהם פירורים.

מכירת חמץ

שאלה: אם יש לי חלה בערב פסח שחל בשבת שנשארה האם אני יכול להכניס אותה למקום שמכור לגוי בשבת?

תשובה: אם חלות המכירה היא בשבת עצמה נראה שאפשר להכניס החלה לחדר שמכור לגוי.

שאלה: האם סירים שמכרתי לגוי במכירת חמץ טעונים טבילה ומדוע?

תשובה: לפי אדמו"ר הזקן נמכרים רק כלים שדבוק בהם כזית חמץ, וכתב הרבי שנהוג שלא להטבילם אח"כ, כיון שלא הגיעו לידו של הנכרי (ולא כיש מחמירים בזה להטביל ללא ברכה).

שאלה: מה בחור צריך לציין בשטר המכירת חמץ?

תשובה: בשטר מכירת חמץ יש לציין כל מקום שיש בו חמץ כגון ארון וכיוצא בזה, ומ"מ כותבים וכן בכל מקום שהוא.

שאלה: השנה שפסח חל במוצאי שבת, יש שינוי לגבי הזמן של מכירת חמץ?

תשובה: השנה יש למכור את החמץ עד כניסת השבת, ואם נזכר בשבת ישאל רב כיצד ניתן להקנות לנכרי בשבת זו, (או שהרב כלל גם אנשים שנזכרו בתוך השבת בשטר המכירה שמועיל לחלק מהדעות).

שאלה: איך מוכרים מקרר ששייך לכמה בחורים ביחד, אם כל אחד צריך למכור, מה כותב, בשטר מכירה (חלקי במקרר או סתם מקרר), ואם רק אחד מוכר, השאר צריכים להקנות את חלקם? ואם צריכים להקנות, עושים זאת ע"י סודר או בציבור בעלמא?

תשובה: מקרר משותף לכמה הרי כל אחד ימכור במכירת חמץ את חלקו, ובפרט שהמכירה היא בעיקר על המאכל וכל אחד ימכור את שלו או חלקו במאכל.

שאלה: עד מתי אפשר לקנות חמץ מחנות שלא מכרה חמץ?

תשובה: חנות שלא מכרה חמץ יש לברר כמה זמן רגיל להשאיר סוג חמץ כזה, למשל, עוגות שפג תוקפם בזמן קצר הרי אחר זמנם מותר, והרבה מוצרים יש עליהם תאריך יצור ולפי זה ניתן לדעת אם נאפו אחר הפסח.

שאלה: האם יש בעיה לקנות חמץ מחנות שלא מכרה חמץ על ידי ערב קבלן שזו שיטת אדמו"ר הזקן?

תשובה: כמדומה שלא מחמירים לאחר הפסח, וכל מכירה מתירה לקנות אחר הפסח.

שאלה: ארון ספרים שמכרתי לגוי, האם מותר לי להשתמש בספרים שבתוכו?

תשובה: מותר להשתמש רק באופן אקראי לעיין בספר, ולא ללמוד הרבה בו.

שריפת חמץ

שאלה: השנה כשמבערים את החמץ בבית הכסא איפה אומרים כל חמירא (זה אפשרי לומר כל חמירא אם הדלת פתוחה)?

תשובה: אם מבערים את החמץ בבית הכסא נראה שיצא החוצה ירחוץ את ידיו ויאמר כל חמירא (ובכלל אין ראוי לדבר בבית הכסא).

שאלה: חמץ שנדבק לנעל מה צריכים לעשות איתו?

תשובה: חמץ שדרכו עליו נפסל מאכילת כלב (אם אינו גוש גדול) וע"כ אפשר לזורקו לאשפה ואין צריך לשרוף.

דיני ערב חג הפסח

שאלה: מה עושים עם סעודה שלישית בקביעות כזאת שאסור לאכול חמץ?

תשובה: השנה שערב פסח הוא שבת, מקיימים סעודה שלישית בתבשילי בשר וכיוצא בזה ולפחות בפירות.

שאלה: מתי אומרים סדר קרבן פסח?

תשובה: אומרים בערב פסח לפנות ערב.

שאלה: האם ניתן לשמוע סיום מסכת באמצעות הטלפון או הרדיו ולהיפטר מתענית בכורות?

תשובה: לכתחילה צריך להיות נוכח בזמן הסיום כדי להתיר לאכול לבכורות, ובשעת הדחק ישאלו רב האם ניתן לסמוך על שמיעת סיום מסכת בטלפון או ברדיו.

שאלה: האם מותר לאכול בערב פסח בצל/תפוח אדמה/סלרי/פטרוזילה (שלפי מנהגים שונים שזה הכרפס בקצרת ליל הסדר)?

תשובה: ירקות של כרפס מותר לאכול בערב פסח (כי אין הכרח בהלכה לאכול מינים מסוימים דוקא לכרפס).

שאלה: מה נוהגים שלא לאכול בערב פסח?

תשובה: בערב פסח אסור לאכול מצה, ונוהגים שלא לאכול ירקות הראויות למרור, וכן תפוחים אגסים ואגוזים הנכנסים בחרוסת (וגם לענין שתיית יין יש הגבלות).

דיני ליל הסדר

שאלה: עד מתי חייב לסיים לאכול את האפיקומן לכתחילה, ומה הדין בדיעבד?

תשובה: בליל הסדר יש להקפיד לסיים אכילת אפיקומן עד חצות כמובא בהיום יום (ורק בדיעבד יש מתירין לאוכלו אחר חצות), ובחור"ל בליל הסדר השני אין מקפידים על חצות.

שאלה: האם ניתן לדחות את אכילת האפיקומן לצורך מבצעים?

תשובה: היוצא למבצעים בזמן הסדר יקח עמו קצת מצה לאכול כאפיקומן קודם חצות.

שאלה: אם השתכרתי מהד' כוסות מותר לי לאכול ולהמשיך את הסדר, או לחכות שיפוג השיכרון?

תשובה: שיכור כלוט אינו מחויב במצות ד' כוסות, אלא ימתין שיפוג השכרות, אבל מי שקצת שתוי, ימשיך הסדר, ולכתחילה יש לשתות יין בכמות ובאיכות שלא יגיע לשכרות.

שאלה: אדם שיש לו כזית מצה אחת מתי עדיף שיאכל אותה במוציא מצה או בכורך באפיקומן?

תשובה: מי שיש לו רק כזית מצה אחת יאכל תבשילו וכו' ובסוף יאכל מצה על השובע ויברך המוציא ועל אכילת מצה, זה אם קידש על היין בתחילה, ואם אין לו יין או חמר מדינה, יקדש על המצה ויברך עליה על אכילת מצה והמוציא ואח"כ יאכל שאר סעודתו (שוע"ר תפ"ב ג').

שאלה: מה כמות החרין שצריך לשים במרור?

תשובה: לא ראיתי הגדרה על כמות החרין, ומצד ההלכה מצטרפים כל סוגי המרור לשיעור כזית.

שאלה: איזה יין עדיף לשתות בד' כוסות בליל הסדר?

תשובה: עדיף לשתות יין אדום מאשר לבן.

שאלה: האם יש לי תבשיל מבושל שהוא לא ביצה האם הוא יכול להוות תחליף לביצה בקערת ליל הסדר?

תשובה: מי שאין לו ביצה לסדר, לפי הטעם בשוע"ר שאוכלים זכר לאבלות חורבן בית המקדש, אין מקום לתבשיל אחר במקומו, (ואפשר שמ"מ כדאי לאכול לפי הטעם שהוא זכר לקרבן חגיגה, ויש לעיין בזה).

שאלה: האוכל מצה ללא כוונה לצאת ידי חובת אכילת מצה, צריך לאכול שוב?

תשובה: אם ידע שהלילה פסח ואכל מצה בלי כוונה יצא, אבל אם לא ידע שהלילה פסח או שחשב שאוכל בשר וכיוצא בזה לא יצא.

שאלה: אדם שלא צלה זרוע לפני החג מה יעשה?

תשובה: מי שלא צלה זרוע לפני החג לכאורה יצלה קצת בחג ויאכלהו למחרת בתוך החג.

שאלה: אדם שלא הכין מי מלח לפני החג מה יעשה?

תשובה: מי שלא הכין מי מלח לפני החג יכין בחג (במיוחד שפסח לא חל בשבת).

שאלה: מה דינו של מי שלא היסב על הצד הנכון ע"פ הלכה האם חוזר ומיסב?

תשובה: מי שלא אכל בהסיבה או היסב על צד ימין, פסק בשוע"ר שמן הדין אין צריך לחזור לאכול ולשתות, אבל טוב להחמיר לאכול מצה בהסיבה וכן את הכוס השניה (מכיון שלא יברך בורא פרי הגפן בסעודה ולכן אינו נראה כמוסיף על הכוסות).

שאלה: אם הקיא בליל פסח אחר חצות את המצות והיין-מה דינו?

תשובה: מי שהקיא אכילתו יצא ידי חובתו במה שאכל ושתה לפני כן.

שאלה: מה הדין אם האפיקומן נשבר ליותר מחמש חתיכות?

תשובה : אם נשבר האפיקומן ליותר מחמש חתיכות ראוי להניח בצד ולאכול רק מחמש החתיכות.

שאלה : האם מסלקים את הקערה מן השולחן וא"כ מתי ?

תשובה : בהגדות שבהם מנהגי הרבי מודפס מתי מסלקים, כלומר, מזיזים הצידה את הקערה.

שאלה : במקרה שהחסות לא התייבשו לגמרי חוששים לשרויה ? (בשביל הכורך), ואם כן מה עלי לעשות (כשאינ כ"כ זמן לחכות) ?

תשובה : חסות שלא התייבשו יש לנגבם לפני הכורך, וראוי לקנות עלי חסות שטופות ומופרדות בהכשר בד"צ שהם נקיים מתולעים ויבשים (או עם קצת רטיבות שניתן בקלות לנגב).

שאלה : למה צריך לברך "בורא פרי הגפן" על כל הד' כוסות ולא מספיק על הכוס הראשונה ?

תשובה : לפי מנהגנו מברכים על כל כוס מכיון שיש בכל כוס דרך חירות ומצוה בפני עצמה.

שאלה : מי שנזכר לאחר אפיקומן שהתבלבל בין המרור לכורך צריך לחזור או שהיות וכבר אכל את האפיקומן אינו חוזר ?

תשובה : לכאורה אם החסיר באכילת מרור יאכל מרור אחר אפיקומן, ויאכל אח"כ עוד כזית מצה.

שאלה : הגעתי ל"שולחן עורך" ואני עייף וכואב לי הראש, האם מותר לי לנוח קצת על מנת שמישהו יעיר אותי אח"כ ?

תשובה : לכאורה מי שעייף יכול לנוח אם יש מי שמזכירו להמשיך הסדר, וכנראה עדיף שינוח לפני הסעודה, ויש לעיין בזה (שאולי אז יברך על הגפן על היין ששתה כבר).

שאלה : מהו מנהג חב"ד בנוגע לגודל של הד' כוסות ?

תשובה : מנהג חב"ד שרביעית היא כשיטת הגרא"ח נאה 86 סמ"ק, וכמדומה שלרבי היה גביע גדול יותר וכמו שנהגו ברוסיה וכו' של כ-120 סמ"ק.

שאלה : השעה קרובה לחצות הלילה, מה עדיף, לדלג על קטעים מההגדה ולהספיק לאכול אפיקומן לפני חצות, או להמשיך כרגיל, ואם כן לדלג, אז איזה קטעים עדיף שלא לדלג ?

תשובה : לכאורה ממעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע וכו' עד רבן גמליאל היה אומר אפשר לדלג כדי לאכול אפיקומן בזמן, אך בדרך כלל יש לקצר בסעודה ולומר את כל הקטעים הנ"ל במהירות.

שאלה : אכלתי הכזיתים מצה שלא בהסיבה צריך לחזור שוב ?

תשובה: כבר הוזכר שרצוי לחזור ולשתות כוס שניה וכן המצה בהסיבה, אבל אין בזה חיוב גמור.

שאלה: האם אבל צריך להיסב?

תשובה: אבל שהתחיל אבלות קודם החג מיסב, אבל אם לא נקבר עדיין עד החג אינו מיסב.

שאלה: האם בן אצל אביו מותר לו להיסב, והאם תלמיד אצל רבו מותר לו להיסב?

תשובה: בן אצל אביו מיסב גם אם הוא רבו מובהק, ותלמיד אצל רבו אינו מיסב א"כ נתן לו רבו רשות להיסב, וכמדומה בשולחן הרבי לא הסיבו.

שאלה: אדם שיש לו כסף או לקניית נרות או לקניית יין לארבע כוסות מה עדיף שיקנה?

תשובה: כמדומה שאם יש חושך אז עדיף נרות אבל אם יש אור יקנה יין לד' כוסות.

שאלה: מה הסדר השנה שליל הסדר חל במוצאי שבת?

תשובה: כשליל הסדר חל במוצאי שבת אסור להכין משבת ליום טוב את השולחן וכיוצא בזה, וכן בקידוש אומרים יקנה"ז.

שאלה: האם מותר לשתות עוד יין בין הארבע כוסות?

תשובה: מותר לשתות יין בסעודה בין כוס שני לכוס שלישי.

שאלה: מה נוהגים לתת בחרוסת?

תשובה: חרוסת עושים מתפוחים אגסים ואגוזים, ולמנהג חב"ד אין נותנים תבלינים בתוך החרוסת.

שאלה: אדם שברך ברכת המזון ונזכר שלא אכל אפיקומן מה יעשה?

תשובה: יטול ידיו ויאכל אפיקומן.

שאלה: האם יש ענין שמשהו אחר ימזוג את הכוס לבעל הבית?

תשובה: יש נוהגים שאדם אחר מוזג משום חירות, אך בחב"ד אין נוהגים כן אלא כל אחד מוזג לעצמו.

שאלה: האם צריך להיסב בכל הסעודה?

תשובה: נוהגים להיסב בכוסות ובכזיתים של מצה, כורך, ואפיקומן, ולא במרור ולא בשאר הסעודה.

שאלה: אם נאבד האפיקומן מה יעשה?

תשובה: אם נאבד האפיקומן יאכל מצה אחרת וזה יהיה האפיקומן.

שאלה: האם בחו"ל מדקדקים לאכול את האפיקומן בשני הלילות לפני חצות?

תשובה: בחו"ל בלילה הראשון מדקדקים לאכול את האפיקומן קודם חצות, ובלילה השני אין מדקדקים בכך.

שאלה: האם נוהגים להשתמש לעריכת הסדר בקערה או במפה?

תשובה: האדמו"ר עורך בקערת כסף השאר עושים במפה (ויש שנותנים צלחת תחת המפה).

שאלה: מה השיעור של אכילת הכרפס ומדוע?

תשובה: כרפס אוכלים פחות מכזית כי בכזית יש מחלוקת האם לברך אחריו בורא נפשות, וגם אם אכל כזית לא יברך אחריו כי ספק ברכות להקל.

שאלה: כמה כזיתים צריך לאכול באפיקומן?

תשובה: לכתחילה יש לאכול 2 כזיתים באפיקומן, ולפחות כזית אחד.

שאלה: האם צריך לחזור אחר שלושה אנשים לאמירת הלל בליל הסדר?

תשובה: מצוה לחזור אחר שלושה לאמירת ההלל כדי שהאחד יאמר לשנים הודו וכו' והם עונים אבל אם אין בסדר שלושה אנשים מספיק שאשתו ובניו שהגיעו לחינוך יענו אחריו.

שאלה: האם מברכים על אמירת ההלל בליל הסדר?

תשובה: למנהגנו מברכים על ההלל רק בתפילת ערבית של פסח.

שאלה: האם מותר להתחיל את ה"סדר" לפני צאת הכוכבים?

תשובה: אין להתחיל קידוש בליל הסדר לפני צאת הכוכבים, (ויש שרצו להקל במקום שאין אפשרות להחזיק מקורבים עד הלילה בלי אוכל, ועכ"פ יאכלו מצה בלילה, ובדרך כלל אפשר שיאכלו ירקות וכיוצא בזה קודם השקיעה, וימתינו בשירה וכיוצא בזה עד צאת הכוכבים ואז יעשו קידוש).

שאלה: אדם חולה שיכול לשתות רק כוס אחת, זה שווה משהו?

תשובה: לכאורה טוב שישתה עכ"פ כוס אחת שהרי כל כוס היא מצוה בפני עצמה.

שאלה: מה הדין אם התברר שלא שתה כוס רביעית ונודע לו בבוקר חג הפסח?

תשובה: לכאורה מי שלא שתה כוס רביעית בסדר אין יכול להשלימו ביום.

שאלה: האם מספיק לשתות רק 3 כוסות?

תשובה: לכאורה מפני שכל כוס הוא מצוה בפני עצמה יש לשתות גם כוס אחת או שתיים או שלושה אם אין יותר יין, וראוי לשתות מעט בכל כוס כדי שיספיק לו לד' כוסות (לרוב הדעות) רוב רביעית בכל כוס.

שאלה: עד כמה ההסיבה לצד שמאל הכרחית?

תשובה: ההסיבה לצד שמאל הכרחית, ואף בדיעבד רצוי לאכול עוד הפעם בהסיבת שמאל וכן בשתיית כוס שני, וע"פ הלכה מקפידים על זה.

שאלה: גוי שהגיע באמצע הסעודה מה עושים עם היין?

תשובה: מצד ההלכה יין מבושל אינו נאסר מגוי, וגם יין שאינו מבושל אינו נאסר בראיה, אבל נזהרים ע"פ הקבלה מראיית נכרי וע"כ אם יש חשש שיבוא גוי בסעודה יקחו יין מבושל.

שאלה: מי שנצרך לנקביו בין מוציא מצה לכורך, האם מפסיק לאמירת אשר יצר? ואם לא, האם יכול להשלים זאת אחר כך?

תשובה: לכאורה עדיף שיאכל קודם את הכורך ואח"כ יברך אשר יצר ולא הפסיד הברכה.

שאלה: האם אפשר לשים כל מצה בשקית בפני עצמה או שצריך שהכל יהיה ביחד?

תשובה: המנהג להפריד במפה או בבד, מצד ההלכה לכאורה אפשר גם בשקיות נפרדות.

שאלה: אדם ששכח יעלה ויבוא בברכת המזון בליל הסדר, וכבר שתה את הכוס שלאחר ברכת המזון, כשמברך שוב, האם צריך לשתות שוב פעם כוס יין?

תשובה: אין לשתות עוד כוס.

שאלה: האם יש שיעור להסיבה (כמה צריך להיות מוטה)?

תשובה: לכאורה שיהיה ניכר שהוא מיסב, אבל לא יהיה שוכב.

שאלה: אדם שהיסב לכל אורך הסדר, כשמגיע למקום שצריך להיסב, האם צריך להיסב עוד יותר?

תשובה: נראה שאם מיסב כל הסדר אין צריך להרבות בהסיבה בכוסות ובכזיתים.

שאלה: האם בחור צריך ללבוש בזמן הסדר כובע וחליפה? ונשוי, האם צריך ללבוש גראטל?

תשובה: ראוי ללבוש חליפה בעת הסדר, ואדם נשוי יחגור גארטל לפחות בזמן שתיית הכוסות ואכילת הכזיתים.

שאלה: מי שיש לו יין רק ל-3 כוסות מה יעשה ("רוב כוס" וכדומה)?

תשובה: מי שיש לו מעט יין ישתה כל פעם רוב רביעית כדי שישאר לו לד' כוסות.

שאלה: האם חייבים לפתוח את הדלת בשפוך חמתך אפילו שמסוכן בחוץ (כגון חיות רעות וכו')?

תשובה: כנראה במקום סכנה ממש אין לפתוח הדלת, ואם אפשר לפתוח קצת ולעמוד במהירות יעשה כן.

שאלה: למנהג חב"ד האם אפשר להשתמש במיץ ענבים לד' כוסות?

תשובה: מיץ ענבים כשר לד' כוסות, אבל לכתחילה יש ליקח יין ממש, למי שאסור לו יין יקח מיץ ענבים.

דיני חג הפסח

שאלה: לילד קטן מה עדיף להביא לו לאכול שרויה או קטניות?

תשובה: לרוב הדעות עדיף שרויה מקטניות, למי שקשה לו לאכול מצה או קמח מצה, אבל לחולה או תינוק שמאכלו הרגיל הוא קטניות, אז מותר לו גם בפסח.

שאלה: האם מותר להשתמש בדאודורנט בפסח (שאינן עליו הכשר)?

תשובה: יש מחמירים שלא להשתמש בסבון וכיוצא בזה, מכיון שיש חשש חמץ מצד שסיכה כשתיה, עכ"פ לענין פסח משתדלים להחמיר.

שאלה: האם מותר לכתוב בחול המועד לצורך לימוד התורה?

תשובה: מותר לכתוב בחול המועד לצורך לימוד תורה וזכירת התורה.

שאלה: מה מקור המנהג לא לאכול שום בפסח?

תשובה: מנהג רוב בני ישראל לא לאכול שום בפסח, וכבר הובא בפרי מגדים ויש שהסבירו שרגילים לחותכו בסכין חמץ, וכיון שהוא חריף הוא בולע ונאסר, ויש שאמרו כיון שרגילים היו לייבש שום עם קמח (כמו תאנים), לכן מחשש חמץ, נמנעו מאכילת שום, ולפי זה יש שהקלו בשום טרי שאינו יבש ויש שאוסרים.

שאלה: האם חובה לאכול כל יום מימי חול המועד מצה?

תשובה: בחול המועד אין חובה לאכול מצה פרט לשבת, אבל לדעת הצ"צ וכו' יש מצוה באכילת מצה גם בימי חול המועד.

שאלה: אם טסים במטוס במהלך ימי הפסח ויש שם חמץ מה צריך לעשות?

תשובה: מותר לטוס במטוס שיש בו מאכלי חמץ, וכמובן לכוין לא לזכות במנה שלהם ולא לאכול בשולחן אחד עם אדם האוכל חמץ גם אם אינו יהודי ואינו מכירו.

שאלה: אדם שזקוק לתרופות שעשיות מחמץ, כיצד ינהג?

תשובה: הנזקק לתרופות בפסח יטול תרופות הכשרות לפסח, ובאם אין תחליף יש לשאול רב בעיקר בתרופה שיש לה טעם טוב, ולרוב מקילים תמיד בתרופה שאין לה טעם והיא חיונית לבריאות, אבל לא להקל בתוספי מזון שאין צורך ממשי בהם.

שאלה: מהו מנהג חב"ד לגבי בישול מי סוכר בפסח, והאם גם היום צריך לעשות זאת כשיש הכשר מהודר לפסח?

תשובה: לגבי סוכר לכאורה מי שמנהגו היה להרתיח מי סוכר יש מקום להמשיך, ומי שלא נהג, לכאורה יסמוך על הכשר מהודר, וודאי אפשר לבשל במאכלים המתבשלים לפני פסח גרגירי סוכר.

שאלה: מדוע נייר וכלים חד פעמיים צריכים הכשר לפסח?

תשובה: נייר צריך הכשר לפסח כי יש ניירות שיש בהם עמילן של קמח, בפלסטיק אין חשש, ומ"מ יש מהדרין לבדוק השגחה שבמהלך העבודה נזהרו הפועלים לא לאכול חמץ, ושלא נכנסו פירורים למארז.

שאלה: מה הכמות של כזית מצה, נפח או משקל?

תשובה: פשטות ההלכה, שכל השיעורים הם בנפח ולא במשקל כמ"ש בשו"ע ר' שלא לצרף את האויר שבעלי המרור לשיעור, ומוכח שהנפח קובע, ומ"מ נהוג להחמיר לפי משקל לכתחילה, במיוחד לענין כזית מצה דאורייתא.

שאלה: אדם בעל תשובה האם יש חומרות עם טעם שכדאי ורצוי לקבל על עצמו, או שימשיך לעשות את חג הפסח כמו שהוא עשה עד עכשיו?

תשובה: מי שלא נהג בחומרות הפסח יתייעץ עם רב במה עליו להדר תלוי במצבו, וגם במצות כיבוד אב ואם.

שאלה: האם משחת שיניים צריכה הכשר לפסח?

תשובה: נהוג להשתמש במשחת שיניים עם כשרות לפסח אע"פ שיש מקילים בזה.

שאלה: האם שמפו וסבון צריכים הכשר לפסח?

תשובה: גם בסבון ושמפו נהוג להשתמש כשיש הכשר, כיון שיש דעה שסיכה כשתיה, ואם הוא ראוי לשימוש הגוף צריך שלא יהיה בו חמץ (אע"פ שיש מקילים בזה).

שאלה: מכשיר סודה סטרים ששמים בתוכו חומר שיוצר גזים בבקבוק מים האם יש בזה בעיה בפסח?

תשובה: מכשיר שמייצר סודה יש לבדוק את כשרותו כיון שיש גזים המיוצרים מתסיסה של דגנים.

שאלה: אדם שיש לו קיבוע/קוביות בשיניים מה יעשה על מנת להכשיר אותם לפסח?

תשובה: קוביות וכיוצא בזה בשיניים, יש לנקות לפני זמן איסור חמץ, ויש הידור שלא לאכול חמץ חם ביממה לפני איסור חמץ ויש שנזהרים גם שלא לאכול מאכל חריף יממה לפני איסור חמץ.

שאלה: אדם שיש לו קיבוע/קוביות בשיניים האם צריך להיזהר עם זה לאחר אכילת מצה?

תשובה: מי שיש לו קוביות בשיניים ישתדל לנקות אחר אכילת המצה, וכידוע שהרבי ניקה את הפה אפילו שלא היו לו קוביות וכיוצא בזה.

שאלה: אדם שיש לו פלטה לשיניים (נשלפת) שהוא משתמש בה רק בלילה איך מכשיר אותה לפסח?

תשובה : פלטה נשלפת ראוי להכשירה בכלי ראשון שהיד סולדת בו, או בעירו מכלי ראשון, (ואחר ההכשר אם אוכל חמץ יזהר לא לאכול חמץ חם ואם אפשר גם לא חמץ עם דבר חריף) .

שאלה : מי שאחזו "בולמוס" בפסח והאכילו אותו חמץ האם צריך לברך על זה? וא"כ האם אומר יעלה ויבוא בברכת המזון?

תשובה : לכאורה מי שאחזו "בולמוס" ואוכל חמץ מצד פיקוח נפש הרי אכילתו מצוה ויברך ולכאורה יאמר יעלה ויבוא בחג המצות כי זה שמו של החג.

שאלה : לשיטתנו שמחמירים בשרויה מותר למרוח אבוקדו או דבש או סלט ביצים על המצה?

תשובה : מן הדין מותר למרוח אבוקדו על המצה, ויש שנמנעים כמו שנמנעים מלאכול מצה עשירה מחשש שמא יתערב בו מעט מים.

שאלה : האם מותר לעשן בפסח, וא"כ איזה מותר?

תשובה : כל השנה אין לעשן, ומי שמעשן, יש שסוברים שצריך לברר כשרות הסיגריה (מצד הנייר שלעיתים מודבק בקמח), וכמדומה פעם היו סיגריות עם כשרות לפסח.

שאלה : מתי מתחילים לומר מוריד הטל, ומה דינו של מי שטעה ואמר משיב הרוח ומוריד הגשם?

תשובה : מתחילים לומר מוריד הטל אחר הכרזת הגבאי-במוסף יום א' של פסח ואם אמר אח"כ משיב הרוח ומוריד הגשם חוזר כמפורט בסידור.

שאלה : אם אני מגדל בבית שום במקום מיוחד בשבילו ללא חשש מגע חמץ מותר לי לאוכלו בפסח?

תשובה : נכתב לעיל, שמנהג ישראל ברוב הקהילות לא לאכול שום בפסח גם אם גידל בביתו, ואם היה נוהג לאכול שום טרי ודאי יכול לאכול מה שגידל בביתו.

שאלה : אדם שקשה לו ללעוס את המצה מה יעשה?

תשובה : יטחן את המצה ויאכל כזית, ואם גם זה אינו מועיל ישרה הפירורים או המצה במים (ולא בשאר משקים).

שאלה : האם בפסח עושים מים אחרונים, וא"כ איך עושים?

תשובה : בפסח נוטלים מים אחרונים, ואין מעבירים על השפתים.

שאלה : תוך כמה זמן צריך לאכול את הכזית מצה?

תשובה : בדרך כלל זמן אכילת פרס היא 4 דקות, ויש מחמירים לאכול בתוך 2 וחצי דקות.

שאלה : מה יעשה אדם שאלרגי לגלוטן?

תשובה : הרגישים לגלוטן יאכלו מצות משבולת שועל או שיפון, ויש בהכשרים מהודרים.

שאלה: מכשיר "איי רובוט" ששוטף עם מים חמים ויש חשש לבליעת חמץ האם ניתן להשתמש בו גם בפסח?

תשובה: לכאורה כל מכשיר לשטיפת רצפות אין לחשוש לחמץ, בפרט שבדרך כלל זה לא ראוי למאכל כלב.

שאלה: מכשיר רובוט שמנקה רצפה שהצטברו בו לכלוכים, האם צריך מיד לרוקן אותו לפח. (כהחומרא של חשש שרויה כשאוספים לכלוך שצריך לזרוק מיד לפח), או שאין בזה בעיה?

תשובה: כמדומה שרק לענין אכילה חוששים לשרויה, ואין חשש לשטיפת שיירי המצה ברצפה וכיוצא בזה.

שאלה: האם מותר לאכול שרויה שעבר עליה הפסח?

תשובה: שרויה שעבר עליה הפסח נראה שמותר באכילה, וכפי שהתפרסם שכשאחרון של פסח חל בשבת בחו"ל, רצה הרבי שיכינו שרויה בערב שבת-שביעי של פסח עבור אחרון של פסח בחו"ל שנהוג להרבות בו בשרויה.

שאלה: האם חומרי ניקוי צריכים הכשר לפסח?

תשובה: חומרי ניקוי לרצפה לא צריכים הכשר, וחומרי ניקוי לכלים נזהרים שיהיה בהכשר.

שאלה: האם אפשר ביום טוב ובשבת לשרוף את קצות המצה על מנת שתחשב כשלמה?

תשובה: ביום טוב אפשר לשרוף את קצות המצה אבל לא בשבת.

שאלה: האם ניתן להכשיר מדיח כלים לפסח?

תשובה: מדיח כלים מן הדין נראה שאפשר להכשיר לפסח, אבל נהוג שלא להכשיר לפסח ובשעת הדחק לשאול רב.

דיני שביעי של פסח

שאלה: אם בשביעי של פסח נשארו לי רק מצות מכונה ומצות שרויה על מה עדיף לעשות לחם משנה?

תשובה: הרבי אמר שעדיף לתת שרויה למי שקשה להם ללעוס מצה יבשה, אך לא מצת מכונה, וכן בחו"ל באחרון של פסח אוכלים שרויה ולא מצת מכונה.

שאלה: האם יש משהו מוגדר ללימוד בליל שביעי של פסח, או שכל אחד לומד מה שליבו חפץ?

תשובה: בליל שביעי של פסח ניעורים ולומדים ואין דבר מסוים שחייבים ללמוד אותו.

הנוסעים למרכו שליחות

שאלה: בן ארץ ישראל שנוסע לחו"ל: האם צריך לשמור יום טוב שני? בחזרתו לארץ מה דינו? והאם זה תלוי להיכן נוסע - אם יש שם בני חו"ל או שיש שם רק תיירים שהגיעו מארץ ישראל?

תשובה: נחלקו הרבנים בחב"ד האם כל אחד נוהג תמיד כמנהג המקום שנמצא בו, ועכ"פ מי שהיה בתחילת הפסח בחו"ל וחזר לארץ והוא גר בארץ ישראל בקביעות הרי ביום טוב אחרון נוהג יום אחד בלבד (ויש מי שרצה להחמיר מאיסורי דאורייתא של חמץ ומלאכה).

שאלה: בחר שיוצא לשליחות ורוצה לעשות ליל הסדר במספר בתים, כיצד יעשה זאת? תשובה: הרוצה לעשות סדר פסח בכמה מקומות, יכול לעשות כל הסדר בביתו ואח"כ יברך להם להוציאם בברכתו ולא יאכל עמהם, או שיתחיל הסדר בביתו ויכוין להמשיך סעודתו (בבית אחד נוסף) ושם יאכל אפיקומן ויברך ברכת המזון וכו'.

שאלה: אני עורך סדר למקורבים ואני מתחיל איתם את הסדר האם אני יכול להמשיך את ה"שולחן ערוך" עד אפיקומן בדירה שלי או שאני חייב לסיים הסדר במקום שבו התחלתי?

תשובה: אם מראש נתכוין להמשיך ה"סדר" בבית אחר רשאי להשלים בבית אחר ולאכול שם ולברך ברכת המזון שם.

שאלה: אני טס לשליחות, האם אני צריך לעשות שני שטרות למכירת חמץ משום שאני שומר יום אחד?

תשובה: יש שעושים שטר מכירת חמץ בנוסח כללי המתאים לכולם, ובנוסף שטר פרטי שבו מפרט כל אחד את כתובתו ומקומות הפרטים שמוכר, ואם נוהג יום טוב שני של גלויות, יאמר לרב בזמן המכירה וכן יפרט לרב מצד הבדל השעות.

שאלה: כשנוסעים לשליחות עד כמה מחויבים להקפיד על כל ההנהגות כמו בבית?

תשובה: להשתדל להקפיד בשליחות כמו בבית, ואם אין אפשרות יש לשאול רב.

שאלה: אני טס לשליחות לפני פסח ו"בדיוטי פרי" קניתי חמץ, האם מותר לי להשאיר אותו ב"דיוטי פרי" עד אחרי פסח שאחזור לארץ?

תשובה: לכאורה זה אסור מכיון שיש אחריות של היהודי (אא"כ הרב עשה שהאחריות תהיה על הנכרי).

שאלה: בני חו"ל השוהים בפסח בא"י, האם באחרון של פסח (יום טוב שני) הם צריכים להניח תפילין?

תשובה: בני חו"ל השוהים בארץ נחלקו הפוסקים האם נוהגים ביום טוב שני של גלויות, וגם רבני אנ"ש נחלקו בזה, ע"כ ישאלו רב, ואם מדובר בזוג נשוי נוהגים ודאי יום אחד.

לע"נ

מרת שרה רעלקא בת הרה"ח נחום
גופין ע"ה נלב"ע כ"ו תמוז ה'תשס"ו

ת.נ.צ.ב.ה

לע"נ

הרה"ח ישעיהו בן הרה"ח אהרן ע"ה
גופין נלב"ע כ' כסלו ה'תשמ"א

ת.נ.צ.ב.ה

לע"נ

מרת לאה בת הרה"ח צבי אייזיק ע"ה
כהן נלב"ע כ"ט אדר שני ה'תשפ"ד

ת.נ.צ.ב.ה

הוקדש לזכות בני משפחתה שיחיו

לע"נ

הרה"ח מנחם מענדל בן
הרה"ח צבי הירש הכהן ע"ה
כהן נלב"ע י"ג אדר ה'תשע"ה

ת.נ.צ.ב.ה

לע"נ

מרת סימא בת הרב שרגא פייטל ע"ה
סודקביץ נלב"ע כ"ה שבט ה'תשפ"ה

ת.נ.צ.ב.ה

הוקדש לזכות בני משפחתה שיחיו

לע"נ

אמנו וחמתנו מרת רחל בת הרה"ח אברהם
ע"ה לוינ אלמנת הרה"ח שניאור זלמן הלוי
לוינ נלב"ע בשיבה טובה ח"י אדר ה'תשפ"ה

ת.נ.צ.ב.ה

לע"נ

מרת דבורה בת הרה"ח שמעון
ע"ה פלאי נלב"ע כ' סיון
ה'תשפ"ד

ת.נ.צ.ב.ה

לע"נ

האשה מרת חוה לאה בת הרה"ח שמשון הכהן ע"ה
התעסקה רבות בחינוך והעמידה תלמידות הרבה במוסד בית חמ"ש
- טאראנטא נלב"ע שב"ק י' שבט ה'תשפ"ה

ת.נ.צ.ב.ה

ולזכות יבדלחט"א בעלה הרה"ח חיים יוסף בן רחל טילא שיחיה
גאלדבערג לאויוש"ט מתוך נחת חסידי ואמיתי מיו"ח

**לזכות כל היהודים מכל הדורות חיים שקבלנו בחסדי
השם חיים נצחיים בגוף גשמי נשמות בגופים חיים
מתוך שמחה וטוב לבב באופן שניתן לחוש ולמשש
בידיים לעיני כל בעגלא דידן בטוב הנראה והנגלה ולא
נידח ממנו נידח מתוך שמחה וטוב לבב!**

נדפס

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע